

VYHODNOCENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ

EVALUATION OF SUSTAINABLE DEVELOPEMENT IN LANDSCAPE PLANNING

Bc. Aneta Panchártková

Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Studentská 84 532 10 Pardubice

Aneta.Panchartkova@seznam.cz

Klíčová slova

udržitelný rozvoj, územní plánování, trvale udržitelné územní plánování, územně analytické podklady, rozbor udržitelného rozvoje území, metodiky vyhodnocení udržitelného rozvoje území

Keywords

sustainable developement, landscape planning, sustainable landscape planning, planning analytic materials, analysis of the sustainable developement, methods of the evaluation of sustainable developement

Abstrakt

Práce se zaměřuje na metodiky vyhodnocení udržitelného rozvoje území v rámci územně analytických podkladů použitých na úrovni obvodů obcí s rozšířenou působností. Jejím cílem je zhodnocení těchto metodik a navržení vhodné metodiky, včetně navržení sady indikátorů ke sledování. Výstupem práce je aplikace navržené metodiky na konkrétním případě.

Abstract

The work is focused on methods of the evaluation of sustainable developement in the planning analytic materials used by the districts of municipalities with extended competence. Its aim is to evaluate these methods and propose appropriate method, including the draft set of indicators to monitor. The result is application of the proposed method on the case.

Úvod

Pojem udržitelný rozvoj je v současné době čteně diskutovaný a v mezinárodním i národním měřítku velice používaný. Udržitelný rozvoj je chápán především jako harmonie a vyváženost tří základních oblastí života – životního prostředí, hospodářství a soudržnosti společenství obyvatel.

Problematika udržitelného rozvoje významně zasahuje také do sféry územního plánování. Dříve (ve starém stavebním zákoně z roku 1976) byl udržitelný rozvoj chápán a zdůrazňován zejména z environmentálního hlediska. Jako vyvážený vztah všech tří základních rozměrů se udržitelný rozvoj do územního plánování promítá až s platností nového stavebního zákona z roku 2006.

Všichni jsme součástí těchto oblastí, jež nás bezprostředně v území, ve kterém žijeme, ovlivňují a v budoucnosti ovlivňovat budou. Proto musíme respektovat, že zdroje v rámci oblastí udržitelného rozvoje nejsou nevyčerpatelné a že je důležité udržitelný rozvoj v územním plánování pojímat komplexně a v praxi jej takto uplatňovat.

Vytváření předpokladů pro udržitelný rozvoj území je jedním z cílů územního plánování, který stanoví nový stavební zákon. Článek se v oblasti územního plánování zaměřuje na rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ), jakožto součást nového nástroje územního plánování – územně analytických podkladů (ÚAP), které jsou s dvouletou periodou aktualizovány.

Cíle článku:

- zhodnocení dostupných metodik používaných ve vybrané oblasti v prvním pořízení územně analytických podkladů (ÚAP) 2008 a v jejich následné aktualizaci 2010,
- doložení, zda je používána standardizovaná metodika v rozbořích udržitelného rozvoje území (RURÚ 2008 a 2010),
- objasnění, jaké aspekty zapříčiňují diferenciaci jednotlivých metodik (v RURÚ 2008 a 2010),
- představení jednotné snadno aplikovatelné metodiky, včetně vlastní sady indikátorů doporučených ke sledování, a zároveň nenáročné na finanční a personální zdroje,
- aplikace metodiky na konkrétní vybraný obvod obce s rozšířenou působností (ORP).

Specifikace cílů, vlastní problematika článku

V rámci výzkumu byly nejprve sledovány a zhodnoceny metodiky vyhodnocení udržitelného rozvoje území představené v odborných publikacích. Poté byly tyto metodiky reflektovány v prvním pořízení ÚAP 2008 a v jejich následných aktualizacích 2010 v konkrétně vybrané oblasti: rozvojové oblasti OB4 Hradec Králové – Pardubice zahrnující osm obvodů ORP. Dále byly zhodnoceny dostupné metodiky vyhodnocení udržitelného rozvoje území v rámci ÚAP.

Výzkum se nejdříve věnoval metodice zpracované autory Šilhánková a Pondělíček. Bylo zjištěno, že se jedná o poměrně jednoduchou metodiku. Metodika je založena na expertní SWOT analýze jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje, která směřuje k výběru hlavních problémových témat ORP.

Tato hlavní témata území vstupují do hodnocení z hlediska udržitelnosti na základě interakcí udržitelného rozvoje území.

Druhou metodikou, kterou se výzkum zabýval, byla metodická pomůcka Ministerstva místního rozvoje (MMR). Jejím cílem bylo vytvořit jednotnou metodiku při pořizování ÚAP obcí. V metodickém sdělení MMR pro první zpracování ÚAP, tj. ÚAP 2008, je stanoveno, že pořizovatel RURÚ zpracuje vyhodnocení udržitelného rozvoje území pomocí SWOT analýzy v tematickém členění na deset kategorií. Poté pořizovatel provede vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé ŽP, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území. Bylo zjištěno, že v metodickém návodu absentuje konkretizace způsobu pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území a zároveň pro následné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek, což předurčilo rozdílnost metodik v RURÚ 2008.

Poté byla sledována aplikace těchto metodik v praktické rovině RURÚ 2008 v rozvojové oblasti OB4. Ukázalo se, že metodika zpracovaná autory Šilhánková a Pondělíček je použita zpracovateli RURÚ 2008 ORP Hradec Králové. Potvrdilo se, že se jedná o přístupnou metodiku, pomocí které lze poměrně snadno a zároveň velmi dobře vyhodnotit udržitelný rozvoj území.

Z rozborů metodik v RURÚ 2008 použitých v oblasti OB4 vyplynulo, že většina sledovaných ORP používá pro vyhodnocení vyváženosti svého území transparentní metodiku. Metodiky jsou založené na využití metody SWOT analýz a většina z nich uplatňuje princip skladebnosti tematických okruhů do tří pilířů udržitelného rozvoje. Bylo vyzpozorováno, že schopnost jednotlivých ORP pracovat s indikátory, jakožto prostředku k hodnocení udržitelného rozvoje území, je odlišná. V některých RURÚ jsou sledovány indikátory nad rámec povinně sledovaných jevů vyskytujících se v území a při vyhodnocení vyváženosti územních podmínek jsou indikátory průkazně použity a následně vyhodnoceny. Oproti tomu v některých RURÚ jejich průkazné vyhodnocení absentuje.

Dále bylo výzkumem zjištěno, že nedošlo k použití jednotné metodiky RURÚ, na základě které by bylo možné porovnávat jednotlivá území na úrovni ORP a že záměr MMR vytvořit standardizovanou metodiku nebyl naplněn. Výzkum se zaměřil na objasnění aspektů, které zapříčiňují diferenciaci jednotlivých metodik RURÚ 2008. Dle zjištění se jedná o tři hlavní faktory. Za prvé, ze strany MMR nebyla výslovně konkretizována jednotná metodika. Dalším činitelem, který měl na zpracování RURÚ zásadní vliv, byla možnost zpracování RURÚ (samostatně pořizovatel MÚ/magistrát, externí zpracovatel, kombinace obou). Profesní struktura zpracovatelů, jejich kvalifikace a subjektivní úhel pohledu každého zpracovatele také předznamenal diverzifikaci použitých metodik.

Výzkum se následně zabýval zhodnocením další dostupné metodiky. Diferenciace metodik v RURÚ 2008 vyústila v metodickou pomůcku MMR pro aktualizaci RURÚ 2010 v ÚAP obcí s odkazem na metodiku prof. Maiera, jež byla na základě zadání MMR vytvořena. Metodická pomůcka MMR stanovila zásady jednotného zpracování výstupů RURÚ, které spočívají v zařazení území každé obce

do jedné z osmi kategorií vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území včetně zdůvodnění tohoto zařazení s následným jednotným vyjádřením výsledků této kategorizace v kartogramu. Ačkoliv bylo zjištěno, že metodika Maiera spolu s metodickou pomůckou MMR pro aktualizací RURÚ 2010 představují metodiku spojitou, byl vysledován doporučující charakter metodiky Maiera, což se odrazilo v použití/nepoužití jejích jednotlivých částí. Ze sledovaných RURÚ 2010 bylo zjištěno, že většina ORP použila prvky metodiky Maiera a že zpracovatelé cílí k zařazení obcí v rámci svých obvodů ORP do osmi kategorií vyváženosti.

Dalším otázníkem bylo, zda byla používána standardizovaná metodika v RURÚ 2010. Bylo zjištěno, že v aktualizovaných RURÚ 2010 nedošlo k použití standardizované metodiky a že záměr MMR (ve spolupráci s Maierem) vytvořit jednotnou metodiku opět nebyl naplněn. Aspektem, který zapříčiňuje diferenciaci metodik v RURÚ 2010 je zejména nevyplněné místo metodické pomůcky MMR – absence konkrétního jednoznačného významu znaménka +/-, resp. význam, jež se skrývá pod označením dobrý/špatný stav územních podmínek pro příznivé ŽP, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel. Dalšími aspekty vedoucími k diferenciaci metodik jsou: aktualizace RURÚ samostatně pořizovatelem, externě či kombinací obou; profesní struktura kolektivu, který RURÚ aktualizoval; to, že metodika MMR ve spolupráci s Maierem je do určité míry pouze doporučující; rozpracovanost SWOT analýz do dílčích kategorií a členění témat SWOT analýz s ohledem na pilíře udržitelného rozvoje; použití/nepoužití kvantitativních indikátorů spolu s kvalitativními SWOT analýzami při vyhodnocení vyváženosti území a použití specifického způsobu při tomto vyhodnocování.

Na základě rozborů všech dostupných metodik lze konstatovat, že prostřednictvím kvalitativních SWOT analýz použitých při vyhodnocení vyváženosti území nelze docílit standardizované metodiky (v každém území se vyskytují jiné jevy a významnost těchto jevů je zcela subjektivní; odvíjející se od empirických závěrů zpracovatelů).

Na základě výzkumu byla zjištěna neexistence standardizované metodiky, důsledkem čehož byla navržena jednotná snadno aplikovatelná metodika, včetně vlastní sady indikátorů doporučených ke sledování, a zároveň nenáročná na finanční a personální zdroje. Pro konkrétní případ byl navržen způsob vyhodnocení udržitelného rozvoje území, včetně návrhu sady indikátorů ke sledování.

Návrh metodiky pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území

Prostřednictvím vyplnění stinného místa metodického návodu MMR byla navržena jednotná metodika, která je založena na nadefinování vlastní sady indikátorů v rámci tří pilířů udržitelného rozvoje, jež představují objektivní nástroj pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území. Významným činitelem pro navržení indikátorové sady byla snadná dostupnost dat; indikátory byly stanoveny na základě statisticky sledovaných údajů. Byl proveden návrh pro vyhodnocení udržitelného rozvoje území na třech úrovních: mikroregionální, mezoregionální a makroregionální. Jsou stanovena kritéria

hodnocení indikátorů pro následné vyhodnocení udržitelného rozvoje území na mikroregionální úrovni.

Za účelem jednotnosti vyhodnocení udržitelného rozvoje území na úrovni ORP byla navržena metodika, v níž došlo k vyplnění stinného místa metodického návodu MMR při vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek (tři pilíře udržitelného rozvoje) a bylo konkrétně stanoveno, co představuje dobrý (+) a špatný stav (-) územních podmínek. Pro srovnání postavení obcí v rámci svého obvodu ORP byl navržen způsob vyhodnocení na mikroregionální úrovni, jež byl na vybraném případě aplikován. Dále bylo doporučeno toto srovnání na mezoregionální a na makroregionální (státní) úrovni (pro uplatnění principu skladebnosti indikátorů).

Tabulka 1: Navržená sada indikátorů - doporučena ke sledování

SADA INDIKÁTORŮ	
Indikátor	definice
ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ	
<i>KES - koeficient ekologické stability</i>	Jedná se o podíl ekologicky příznivých ploch (= stabilní plochy) a ploch, které zatěžují životní prostředí (= nestabilní plochy).
HOSPODÁŘSKÝ PILÍŘ	
<i>počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel</i>	Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.
<i>počet živnostníků na 1000 obyvatel</i>	Jedná se o fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona.
<i>počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel</i>	Tj. státní organizace, akciové společnosti, obchodní společnosti, družstevní organizace, finanční podniky, samostatně hospodařící rolníci, svobodná povolání, zemědělství podnikatelé, ostatní právní formy.
SOCIÁLNÍ PILÍŘ	
<i>přirozený přírůstek na 1000 obyvatel</i>	Přirozený přírůstek obyvatel je dán rozdílem počtu živě narozených dětí a počtu zemřelých obyvatel za stejné období a území.
<i>průměrný věk</i>	Průměrný věk obyvatelstva je počítán jako aritmetický průměr věku všech žijících jedinců v dané populaci k okamžiku výpočtu. Sčítání lidu, domů a bytů počítá průměrný věk pouze za soubor osob se zjištěným věkem.
<i>migrační saldo na 1000 obyvatel</i>	Migrační saldo je dáno rozdílem počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období a území.

Zdroj: vlastní zpracování podle definic ČSÚ

Volba indikátorů byla provedena na základě dostupnosti dat (jedná se o statistická data, snadno dostupná z ČSÚ; městské a obecní statistiky). S ohledem na dvouletou periodu aktualizací ÚAP je doporučený interval pro sledování indikátorů dva roky. Navržená indikátorová sada neklade vysoké nároky na finanční a personální zdroje, čímž splňuje výše stanovený požadavek.

Vyhodnocení udržitelného rozvoje území je možné provést na třech úrovních (uplatnění principu vzájemné skladebnosti):

- pro srovnání na mikroregionální úrovni zjistit postavení obcí v rámci obvodu ORP (obec/průměr ORP) – následně bude aplikováno na konkrétním případě;
- pro srovnání na mezoregionální úrovni zjistit postavení obcí v rámci kraje (obec/průměr kraje);
- pro srovnání na státní (makroregionální) úrovni zjistit postavení obcí v rámci ČR (obec/průměr ČR).

Aplikace navržené metodiky na konkrétním případě

Metodika byla použita na vybrané ORP v rámci rozvojové oblasti OB4 Hradec Králové – Pardubice, a to ORP Jaroměř, která je se svými 15 obcemi nejmenší ORP v rozvojové oblasti OB4. Na základě aplikace navržené metodiky bylo zjištěno postavení obcí v rámci ORP Jaroměř.

Kritéria hodnocení jednotlivých indikátorů byla stanovena následovně:

Tabulka 2: Kritéria hodnocení indikátorů – vyhodnocení na mikroregionální úrovni

kritéria hodnocení indikátorů – mikroregionální úroveň	
<i>příznivější než průměr ORP nebo rovno, resp. příznivější než průměr ORP na 1000 obyvatel nebo rovno</i>	+
<i>nepříznivější než průměr ORP, resp. nepříznivější než průměr ORP na 1000 obyvatel</i>	-

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3: Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje DOLANY

Obec: DOLANY			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,6/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	42,2/51,6	+	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	139,6/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	69,8/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			

přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	-11,4/2,3	-	-
průměrný věk	42,1/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	-6,5/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [1]

Tabulka 4: Vyhodnocení vyváženosti HEŘMANICE

Obec: HEŘMANICE			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,4/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	51,2/51,6	+	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	122,8/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	61,4/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	0/2,3	-	+
průměrný věk	37,8/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	17,9/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [2]

Tabulka 5: Vyhodnocení vyváženosti HOŘENICE

Obec: HOŘENICE			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,1/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	40,5/51,6	+	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	161,8/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	57,8/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	5,8/2,3	+	-
průměrný věk	42,4/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	-28,9/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [3]

Tabulka 6: Vyhodnocení vyváženosti CHVALKOVICE

Obec: CHVALKOVICE			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,7/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	63,7/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	195,6/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	44,4/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	-3/2,3	-	-
průměrný věk	41,6/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	3/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [4]

Tabulka 7: Vyhodnocení vyváženosti JAROMĚŘ

Město: JAROMĚŘ			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,7/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	57,6/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	170/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	49,8/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	0,9/2,3	-	-
průměrný věk	40,1/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	-3,3/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [5]

Tabulka 8: Vyhodnocení vyváženosti JASENNÁ

Obec: JASENNÁ			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,1/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	58,8/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	154,6/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	39,7/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	-4,1/2,3	-	-
průměrný věk	40,2/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	2,7/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [6]

Tabulka 9: Vyhodnocení vyváženosti NOVÝ PLES

Obec: NOVÝ PLES			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	1,6/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	27,7/51,6	+	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	120/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	18,5/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	3,1/2,3	+	+
průměrný věk	39,4/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	27,7/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [7]

Tabulka 10: Vyhodnocení vyváženosti RASOŠKY

Obec: RASOŠKY			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,2/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	52,2/51,6	-	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	178,8/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	60,1/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	3,2/2,3	+	+
průměrný věk	39/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	31,6/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [8]

Tabulka 11: Vyhodnocení vyváženosti ROŽNOV

Obec: ROŽNOV			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,3/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	66,2/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	160,3/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	48,3/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	0/2,3	-	-
průměrný věk	41,5/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	2,5/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [9]

Tabulka 12: Vyhodnocení vyváženosti RYCHNOVEK

Obec: RYCHNOVEK			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,3/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	55,6/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	132,6/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	58,9/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	6,5/2,3	+	+
průměrný věk	39,2/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	27,8/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [10]

Tabulka 13: Vyhodnocení vyváženosti ŠESTAJOVICE

Obec: ŠESTAJOVICE			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,8/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	54,6/51,6	-	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	197,8/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	82,4/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	5,5/2,3	+	+
průměrný věk	41,7/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	16,5/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [11]

Tabulka 14: Vyhodnocení vyváženosti VELICHOVKY

Obec: VELICHOVKY			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,5/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	49,4/51,6	+	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	217,6/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	58,7/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	2,7/2,3	+	-
průměrný věk	40,5/40,1	-	
migrační saldo na 1000 obyvatel	-9,3/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [12]

Tabulka 15: Vyhodnocení vyváženosti VELKÝ TŘEBEŠOV

Obec: VELKÝ TŘEBEŠOV			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,5/0,45	+	+
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	53,1/51,6	-	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	179,9/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	53,1/51,7	+	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	8,8/2,3	+	+
průměrný věk	39,1/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	11,8/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [13]

Tabulka 16: Vyhodnocení vyváženosti VLKOV

Obec: VLKOV			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,3/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	41,1/51,6	+	+
počet živnostníků na 1000 obyvatel	169,7/164,3	+	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	20,6/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	5,1/2,3	+	+
průměrný věk	38,6/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	-12,9/6,1	-	

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

Tabulka 17: Vyhodnocení vyváženosti ZALOŇOV

Obec: ZALOŇOV			
indikátor	obec/průměr za ORP	dílčí hodnocení +/-	sjednocení dílčích hodnocení +/-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ			
koeficient ekologické stability	0,2/0,45	-	-
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ			
počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní na 1000 obyvatel	60,3/51,6	-	-
počet živnostníků na 1000 obyvatel	162,9/164,3	-	
počet ostatních hospodářských subjektů na 1000 obyvatel	51,3/51,7	-	
ÚZEMNÍ PODMÍNKY PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL			
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	11,2/2,3	+	+
průměrný věk	38,1/40,1	+	
migrační saldo na 1000 obyvatel	11,2/6,1	+	

Zdroj: vlastní zpracování podle [15]

Prostřednictvím *vlastní navržené metodiky vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek* jsou obce zařazeny do osmi kategorií následovně:

Tabulka 18: Zařazení obcí ORP Jaroměř do osmi kategorií vyváženosti

Obec ORP Jaroměř	environmentální pilíř Z	hospodářský pilíř H	sociální pilíř S	kategorie zařazení obce	kategorie vyváženosti
Dolany	+	+	-	2a	S
Heřmanice	-	+	+	2c	Z
Hořenice	-	+	-	3b	Z, S
Chvalkovice	+	-	-	3a	H, S
Jaroměř	+	-	-	3a	H, S
Jasenná	-	-	-	4	
Nový Ples	+	-	+	2b	H
Rasošky	-	+	+	2c	Z
Rožnov	-	-	-	4	
Rychnovek	-	-	+	3c	Z, H
Šestajovice	+	+	+	1	
Velichovky	+	+	-	2a	S
Velký Třebešov	+	+	+	1	
Vlkov	-	+	+	2c	Z
Zaloňov	+	-	-	3c	Z, H

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

Navržená metodika byla aplikována a tímto ověřena na ORP Jaroměř. Bylo zjištěno, že všechny tři pilíře udržitelného rozvoje (environmentální, hospodářský a sociální) jsou v dobrém stavu v obcích Šestajovice a Velký Třebešov. Naopak ve špatném stavu jsou všechny tři pilíře v Jasenné a Rožnově. V obcích Dolany a Velichovky je ve špatném stavu sociální pilíř. Environmentální pilíř je ve špatném stavu v obcích Heřmanice, Rasošky a Vlkov. Ve špatném stavu je hospodářský pilíř v obci Nový Ples. Obec Hořenice má ve špatném stavu dva pilíře, a to environmentální a sociální. Špatný stav hospodářského a sociálního pilíře byl zjištěn ve Chvalkovicích a Jaroměři. U obcí Rychnovek a Zaloňov byl zjištěn špatný stav v environmentálním a hospodářském pilíři.

Na základě ověření navržené metodiky je zřejmé, že se jedná o jednoduchou snadno aplikovatelnou metodiku nenáročnou na finanční a personální zdroje, čímž byl splněn stanovený cíl.

Seznam literatury

- [1] *Dolany - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574015
- [2] *Heřmanice - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574040
- [3] *Hořenice - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=547531
- [4] *Chvalkovice - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574112
- [5] *Jaroměř - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=327&potvrdr=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cislotab=UAP6030UU_OB&pro_1_90=574121&voa=tabulka&str=tabdet ail.jsp
- [6] *Jasenná - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574139
- [7] *Nový ples - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574295
- [8] *Rasošky - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574376
- [9] *Rožnov - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574384
- [10] *Rychnovek - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574406
- [11] *Šestajovice - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=547654
- [12] *Velichovky - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574554
- [13] *Velký Třebešov - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574589
- [14] *Vlkov - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574601
- [15] *Zaloňov - vybrané sledované jevy*. [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=UAP6030UU_OB&kapitola_id=327&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_90=574660